

BENJAMÍN LABATUT

AMIKOR NEM
ÉRTJÜK TÖBBÉ
A VILÁGOT

Fordította
Kutasy Mercédesz

Open Books

A nürnbergi pert megelőző egyik orvosi vizsgálat során a doktorok észrevették, hogy Hermann Göring kéz- és lábkörmei élénkvörösre vannak festve. Tévesen arra gondoltak, hogy az elszíneződést dihidrokodeinfüggősége okozza, hisz naponta száznál is több tablettát szedett be ebből a fájdalomcsillapítóból. William Burroughs szerint a szer hatása a heroinéhoz hasonló, és legalább kétszer olyan erős, mint a kodein, ám a kokainéhoz fogható erővel kötődik a receptorokhoz; az amerikai orvosok éppen ezért kötelességüknek érezték, hogy kigyógyítsák Göringet a függőségéből, mielőtt megjelenik a bíróság előtt. Nem volt könnyű feladat. Amikor a szövetségesek elfogták, a náci vezér bőröndjében a lakkon kívül, amellyel a körmét festette, amikor Néronak öltözött, húszezernél is több adagot találtak kedvenc kábítószeréből, csaknem mindazt, ami a gyógyszer németországi gyártásából a második világháború vége felé megmaradt. Függősége egyáltalán nem volt kivételes: a Wehrmacht szinte minden csapata a fejadagjával kapta a metamfetamintablettákat. A gyógyszer Pervitin néven került kereskedelmi forgalomba, és a katonák arra használták, hogy heteken keresztül

ébre maradhassanak, miközben önmagukból teljesen kifordulva hol mániákusan dühöngtek, hol rémálomba illő letargiában tengődtek, s ez az erőlködés sokakat feltartóztathatatlan eufóriarohamokba taszított: „Teljes csend uralkodik. Minden jelentéktelenné és valószerűtlenné válik. Teljesen súlytalannak érzem magam, mintha a repülöm felett szállnék”, írja évekkkel később a Luftwaffe egyik pilótája, mintha egy szent látomásának csöndes elragadtatását idézné fel a háború legborzalmasabb napjai helyett. Heinrich Böll német író több levelet írt családjának a frontról, amelyekben azt kéri, küldjenek neki további adagokat a gyógyszerből: „Kemény itt az élet”, írja szüleinek 1939. november 9-én, „és remélem, megértitek, ha két-három naponta tudok csak írni. Ma főként azért írok, hogy kérjek még Pervitint... Szeretlek benneteket, Hein.” 1940. május 20-án egy másik, hosszabb, szenvedélyes levelet ír, amely ugyanezzel a kéréssel ér véget: „Tudnátok szerezni nekem még egy kis Pervitint, hogy legyen némi tartalék?” Két hónappal később a szülők egyetlen, remegő mondatot kaptak: „Ha lehetséges volna, kérlek, küldenek még Pervitint?” Ma már tudjuk, hogy a metamfetamin volt az üzemanyag, amellyel Németország a Blitzkrieg feltartóztathatatlan támadásait táplálta, és számos katona szenvedett pszichotikus rohamoktól, miközben a szájukban keserű ízt hagyva olvadtak el a tabletták. A Reich magas rangú vezetői azonban valami egészen mást ízleltek meg, amikor a szövetségesek bombázásainak tűzvihara megghiúsította a villámháborút, amikor az orosz télben megfagytak a tankok lánctalpai, és a Führer megparancsolta, pusztítsanak el minden értéket a nemzet területén,

hogy a megszálló seregek csak felégetett földet találjanak; amikor szembesültek a teljes vereséggel, és leigázta őket annak az iszonyatnak a képe, amit ők maguk hívtak erre a világra, a gyors távozás mellett döntöttek: kettéharaptak egy ciánkapszulát, és megfulladtak a mérég által kibocsátott, édes mandulaillatban.

A háború utolsó hónapjaiban öngyilkosság hullám söpört végig Németországon. Csupán 1945 áprilisában Berlinben háromezer-nyolcszázan vetettek véget az életüknek. A fővárostól északra, mintegy háromórányira fekvő aprócska falu, Demmin lakosai kollektív pánikba estek, amikor a visszavonuló német seregek lebombázták a települést az ország többi részével összekötő hidakat, így a falu a félszigetet körülkerítő három folyó fogságába esett, és már semmi nem védhette meg a Vörös Hadsereg kegyetlenségével szemben. Férfiak, nők és gyerekek százai dobták el maguktól az életet mindössze három nap leforgása alatt. Egész családok sétáltak bele a Tollense vizébe, derekukon kötéllel, mintha valami borzalmas húzd meg-ereszd meg játéokra készülnének, miközben a legkisebb gyerekek iskolatáskája kövekkel volt megrakva. A helyzet odáig fajult, hogy az orosz seregek – amelyek addig csak azzal foglalkoztak, hogy a falu házait fosztogassák, épületeket gyűjtogassanak és nőket erőszakoljanak – most parancsot kaptak, hogy fékezze meg az öngyilkosság hullámot; egy nőt háromszor is meg kellett menteniük, mert fel akarta kötni magát a kertjében álló hatalmas tölgyfa egyik ágára. A fa gyökerei közt korábban már eltemette három gyermekét, akiknek utolsó örömeiként kekszet süttött, amelyet patkányméreggel szórt meg. A nő ugyan

túlélte, azt azonban már nem tudták megakadályozni a katonák, hogy egy kislány elvérezzen, miután ugyanazzal a késsel vágta föl az ereit, amellyel előzőleg szülei csuklóját metszette fel. Ugyanez a halálvágy a náci vezérkaron is eluralkodott: a hadsereg ötvenhárom, a légierő tizennégy és a tengerészet tizenegy tábornoka követett el öngyilkosságot, valamint Bernhard Rust oktatási miniszter, Otto Thierack igazságügy-miniszter, Walter Model tábornagy, Erwin Rommel, a Sivatagi Róka, és természetesen maga a Führer is. Mások – például Hermann Göring – tétováz-
tak, és élve fogták el őket, jóllehet így is csak annyit értek el, hogy elodázzák az elkerülhetetlent. Amikor az orvosok alkalmasnak nyilvánították őt a perre, Göringet bitófára ítélte a nürnbergi törvényszék. Kérte, hogy inkább lőjék agyon, nem akarta úgy végezni, mint egy hétköznapi gazember. Amikor megtudta, hogy nem teljesítik utolsó kívánságát, ő is öngyilkos lett, elharapott egy ampulla ciánt, amelyet a hajkencés tégelyébe rejtett. A tégely mellett hagyott cetlin azt írta, úgy döntött, önkezeivel vet véget életének, „mint a nagy Hannibál”. Létezése minden nyomát igyekeztek eltörölni a szövetségesek. Letörölték az üvegszilánkokat a szájáról, ruháit, személyes tárgyait és csupasz holttestét pedig a müncheni Ostfriedhof temető krematóriumába küldték: itt végezte Göring, hamvait pedig ezernyi politikai fogoly és a náci rezsim ellenségeinek hamvai közé keverték, akiket a Stadelheim börtönben végeztek ki; köztük voltak az Aktion T4 eutanáziaprogramban meggyilkolt fogyatékos gyerekek és pszichiátriai betegek, valamint a koncentrációs táborok áldozatai. Azt a keveset, ami a testéből maradt, az éjszaka közepén

beleszórták a Wenzbach vizébe. Ezt az aprócska folyót taláalomra választották ki a térképen, hogy sírhelye véletlenül se váljék az elkövetkező nemzedékek zarándokhelyévé. De hiába minden erőfeszítés: mindmáig világszerte gyűjtők sokasága közt cserélnek gazdát az utolsó nagy náci vezérnek, a Luftwaffe főparancsnokának, Hitler utódjának személyes tárgyai. 2016 júniusában egy argentin férfi több mint háromezer eurót költött a Reichsmarschall egy pár selyem alsónadrágjára. Hónapokkal később ugyanez az ember huszonhatezer eurót fizetett azért a réz-cink hengerért, amely az üvegampullát védte, melyet Göring 1946. október 15-én kettéharapott.

A Nemzetiszocialista Párt elitje ehhez hasonló kapszulákat kapott 1945. április 12-én, a Berlieni Filharmonikusok utolsó koncertje végén, mielőtt elesett volna a város. Albert Speer fegyverkezési miniszter és a Harmadik Birodalom főépítésze különleges programot állított össze, amelynek része volt Beethoven Hegedűversenye, ezt Bruckner Negyedik – „Romantikus” – szimfóniája követte, majd az alkalomhoz illően Brünnhilde áriája zárta a műsort Richard Wagner *Götterdämmerung*jának harmadik felvonásából: a valkűr itt hatalmas halotti máglyán feláldozza magát, s a lángok az egész teremtett világot, a Walhallát, vagyis az istenek csarnokát és annak harcosait is felemésztik. Amikor a közönség, a Deutsches Jungvolk tagjai, ezek az alig tízéves gyerekek – hisz a kamaszok eközben a barikádokon haltak sorra – Brünnhilde fájdalmas kiáltásaival a fülükben a kijárat felé indultak, kis veszteszökosárkákból ciánkapszulákat osztogattak nekik, mint ha valamiféle liturgikus áldozatról volna szó. E kapszulák